ZBIERKA ZÁKONOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1951

Vyhlásené: 28.07.1951 Vyhlásená verzia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

**59.**

**Vyhláška ministerstva stavebného priemyslu**

zo dňa 28. júla 1951

**o úplnom znení zákona o znárodnení v stavebníctve.**

Podľa čl. III zákona č. 58/1951 Sb., ktorým sa mení a doplňuje zákon o znárodnení v stavebníctve, vyhlasujem v prílohe úplné znenie zákona č. 121/1948 Sb., ako vyplýva z neskorších predpisov.

**Dr. Ing. Šlechta v. r.**

**Príloha vyhlášky č. 59**
**1951 Sb.**

Úplné znenie zákona č. 121/1948 Sb., ako vyplýva z neskorších predpisov a predpisov čl. I zákona č. 58/1951 Sb.

Zákon

zo dňa 28. apríla 1948, č. 121 Sb.,

o znárodnení v stavebníctve, v znení predpisov ho meniacich a doplňujúcich.

Ústavodarné Národné shromaždenie Československej republiky usnieslo sa na tomto zákone:

## Diel I.
## Rozsah znárodnenia.

### § 1.

(1) Dňom 1. januára 1948 sa znárodňujú zoštátnením podniky, ktoré na podklade oprávnenie živnostenského alebo oprávnenia udeleného podľa predpisov o civilných technikoch (civilných inžinieroch a civilných geometroch) vykonávajú stavebné práce akéhokoľvek druhu a u ktorých počet osôb v podniku zamestnaných alebo činných dosiahol kedykoľvek od 1. januára 1946 päťdesiat osôb.

(2) Ak sa splnia pri niektorom podniku posmienky pre znárodnenie podľa odseku 1 po dni 1. januára 1948, znárodňuje sa dňom, ktorý určí minister staveného priemyslu.

(3) Ak sú spojené alebo ak sa spoja dva alebo viacej stavebných podnikov za účelom spoločného uskutočnenia jednej alebo viacej stavieb akéhokoľvek druhu, podliehajú dotyčné podniky znárodneniu, ak sa zvýši tým počet osôb v týchto spojených podnikoch zamestnaných alebo činných na päťdesiat.

(4) Pri zisťovaní počtu osôb v podniku zamestnaných, alebo činných podľa odsekov 1 až 3 rozhoduje súčet všetkých týchto osôb bez ohľadu na to, kde pracujú alebo pracovaly.

(5) Minister stavebného priemyslu určí po dohode so zúčastnenými ministrami po vypočutí Ústrednej rady odborov vyhláškou v úradnom liste druhy podnikov, ktoré sa pokladajú za podniky podľa odsekov 1 a 3.

(6) Ustanovenia predchádzajúcich odsekov sa nevzťahujú na podniky:

a) spoločenstiev zárobkových a hospodárskych, zriadených podľa zákona č. 70/1873 r. z., o spoločenstvách zárobkových a hospodárskych, na Slovensku družstiev zriadených podľa § 223 a nasl. zák. čl. XXXVII/1875, o obchodnom zákone, ak sú tieto podniky spoločenstvami alebo družstvami priamo prevádzané, s výnimkou podnikov, ktoré najneskoršie do 31. decembra 1948 určil minister techniky po dohode s Ústrednou radou odborov a Ústrednou radou družstiev,

b) ktoré minister stavebného priemyslu po dohode s ministrom financií vylúči zo znárodnenia, pričom ich vlastníkom (prevádzateľom) nariadi, aby ich natrvalo zastavili, pretože sa vláda usniesla, že ich ďalšie prevádzanie nie je vo všeobecnom záujme.

(7) O tom, či sú splnené podmienky pre znárodnenie podľa tohto zákona, rozhoduje minister stavebného priemyslu.

**§ 2.**

(1) Doterajší vlastníci, držitelia, orgány národnej správy a splnomocnenci na dočasnú správu (§ 19) podnikov, podliehajúcich znárodneniu podľa § 1, podajú Ministerstvu stavebného priemyslu hlásenie, vzor ktorého vyhlási minister stavebného priemyslu v úradnom liste. Toto hlásenie treba podať do 15 dní odo dňa vyhlásenia vzoru. Ak nastanú okolnosti rozhodné pre znárodnenie až po tomto dni, začína sa lehota na hlásenie dňom, keď tieto okolnosti nastaly. V konaní musia spolupôsobiť aj osoby, ktoré sa na to vyzvú Ministerstvom stavebného priemyslu. Hlásenie sa má podpísať i závodnou radou alebo závodným dôverníkom; pokiaľ hlásenie nepodáva doterajší vlastník alebo držiteľ znárodneného majetku, je povinný pripojiť k nemu svoje vyjadrenie.

(2) Osoby vymenované v odseku 1 sú povinné spolupôsobiť pri sostavovaní účtovných uzávierok za čas do znárodnenia, pokiaľ sa na to vyzvú kompetentným generálnym riaditeľstvom.

**§ 3.**

Pokiaľ v odbore pôsobnosti ministra stavebného priemyslu sa majetok znárodnený podľa tohto zákona nepoužije na zriadenie národného podniku alebo na začlenenie do národného podniku alebo pokiaľ taký majetok nebude sverený do správy orgánom v odbore jeho pôsobnosti, môže minister stavebného priemyslu taký majetok po dohode s ministrom financií a s iným ministrom previesť do právomoci tohto ministra, aby o ňom urobil také opatrenie vo vlastnom odbore pôsobnosti, alebo ho môže sveriť do správy komunálnym podnikom alebo ho môže prenechať iným právnickým osobám za náhradu, určenú podľa § 8 dekrétu prezidenta republiky č. 100/1945 Sb., o znárodnení baní a niektorých priemyslových podnikov, v znení predpisov ho meniacich a doplňujúcich (ďalej len „dekrét“).

**§ 4.**

(1) Znárodnením nadobúda štát vlastníctvo na znárodnený majetok.

(2) Znárodnenie sa týka

a) nehnuteľností, budov, zariadení, ložísk a nálezísk surovín,

b) príslušenstva podniku počítajúc do toho všetky hnuteľnosti a práva (licencie, živnostenské oprávnenia, známky, vzorky, vodné práva a pod.), zmenky, cenné papiere, vkladné knižky, hotovosti a pohľadávky,

c) iných hnuteľností a práv, než ktoré sú príslušenstvom podniku.

(3) Majetku uvedeného v odseku 2 sa znárodnenie týka, ak slúži alebo ak je určený na prevádzku znárodneného podniku, aj keď náleží niekomu inému než vlastníkovi podniku. Patentov a zásob, najmä surovín, pomocných a prevádzkových hmôt, polotovarov, rozpracovných a hotových výrobkov, sa znárodnenie týka, len ak patria vlastníkovi alebo prevádzateľovi znárodneného podniku.

(4) Spolu s podnikom sa znárodňujú v rozsahu plynúcom z ustanovení odsekov 2 a 3:

a) všetky výrobné podniky a závody náležiace vlastníkovi alebo prevádzateľovi znárodneného podniku,

b) všetky podniky a závody, ktoré tvoria s podnikom znárodneným hospodársky celok, aj keď náležia niekomu inému než vlastníkovi znárodneného podniku.

(5) Ak znárodnený podnik náleží komanditnej spoločnosti na účastiny, účastinnej spoločnosti alebo spoločnosti s ručením obmedzeným, znárodňuje sa všetok ich majetok, ako aj v rovnakom

rozsahu podniky koncernové, u ktorých im náleží viac než polovice základného kapitálu alebo na ktoré majú rozhodujúci vplyv.

(6) Minister stavebného priemyslu môže vyňať zo znárodnenia jednotlivé majetkové kusy, majetkové súbory alebo práva, pokiaľ nie sú nevyhnutne potrebné na prevádzku národného podniku, a ponechať ich doterajšiemu vlastníkovi, ktorému môže zároveň uložiť podmienky, najmä podmienku, že do určenej lehoty zriadi v prospech národného podniku služobnosť alebo užívacie právo.

(7) Ustanovenie pradchádzajúceho odseku možno obdobne použiť i na majetok, na ktorý sa vzťahuje ustanovenie čl. IV zákona č. 79/1948 Sb., ktorým sa mení a doplňuje zákon zo dňa 16. mája 1946 č. 128 Sb., o neplatnosti niektorých majetkovo-právnych úkonov z doby neslobody a o nárokoch z tejto neplatnosti a z iných zásahov do majetku vznikajúcich. Ak ide pritom o majetok znárodnený alebo o taký iný majetok, na znárodnenie ktorého nedošlo len v dôsledku neplatného majetkovo-právneho úkonu, alebo neplatného zásahu z doby neslobody, hľadí sa v konaní o náhrade na osoby, ktoré dosiahly právoplatný výrok podľa čl. IV ods. 1 zákona č. 79/1948 Sb., ako by im tento majetok bol znárodnený.

(8) O rozsahu znárodnenia podľa odsekov 2 až 5 rozhoduje minister stavebného priemyslu. Minister stavebného priemyslu môže toto rozhodovanie, ako i rozhodovanie podľa odseku 6, preniesť na krajské národné výbory. Pre konanie o zistení rozsahu znárodnenia neplatia ustanovenia vládneho nariadenia č. 8/1928 Sb., o konaní vo veciach náležiacich do pôsobnosti politických úradov (o správnom konaní).

**§ 5.**

(1) Národný podnik, do ktorého sa začleňuje majetok znárodneného podniku, vstupuje v deň prevatia do jeho záväzkov. Ak sa začlení majetok do niekoľkých národných podnikov, určí minister stavebného priemyslu, do ktorých záväzkov vstúpia jednotlivé národné podniky.

(2) Minister stavebného priemyslu určí po dohode s ministrom financií, ktoré záväzky znárodneného podniku prechádzajú so sverením majetku znárodneného podniku do správy orgánov v odbore jeho pôsobnosti, a to dňom prevzatia majetku.

(3) Minister stavebného priemyslu po dohode s ministrom financií a s kompetentným ministrom môže urobiť opatrenie o prechode záväzkov patriacich k znárodnenému majetku, ktorý bol podľa § 3 prevedený do právomoci iného ministra alebo sverený do správy komunálnemu podniku alebo prenechaný inej právnickej osobe.

(4) K záväzkom znárodneného podniku nepatria záväzky, podľa ktorých má majetok tohto podniku alebo jeho časť prejsť po dni začiatku účinnosti tohto zákona na tretiu osobu. Za záväzky znárodneného podniku sa nepokladajú ani osobné dane, dávky a poplatky bývalého vlastníka; také záväzky neprechádzajú s majetkom, ktorý bol začlenený do národného podniku alebo sverený do správy odgánom podľa odseku 2 alebo s ktorým bolo urobené opatrenie alebo ktorý bol sverený do správy alebo prenechaný podľa § 3, ani sa nemožno pre ne uspokojiť z majetku znárodneného podniku.Osobnými daňami a dávkami sa rozumejú daň dôchodková, vojnový príspevok, daň rentová priamo vyberaná, daň z majetku podľa vládneho nariadenia č. 410/1942 Sb., majetkové dávky podľa zákona č. 134/1946 Sb., o dávke z majetkového prírastku a o dávke z majetku, v znení predpisov ho meniacich a doplňujúcich, a mimoriadne dávky podľa zákona č. 185/1947 Sb., o mimoriadnej jednorázovej dávke a mimoriadnej dávke z nadmerných prírastkov na majetku, v znení zákona č. 180/1948 Sb. Spôsob úhrady týchto osobných daní a dávok určí Ministerstvo financií vyhláškou v úradnom liste.

(5) Pri záväzkoch, ktoré sú hospodársky neodôvodnené, počítajúc do toho záväzky zo služobných smlúv, zaručujúcich zamestnancom neprimerane vysoké platy, zaopatrovacie požitky, odbavné a pod., môže sa národný podnik domáhať zrušenia alebo inej primeranej úpravy. Ak nedôjde o tom k dohode, rozhodne rozhodcovský súd podľa predpisov o tom vydaných. Ustanovenia viet prvej a druhej platia primerane aj vtedy, ak ide o záväzky, ktoré prechádzajú so sverením znárodneného majetku do správy orgánov uvedených v odseku 2, alebo ktoré prechádzajú podľa odseku 3.

(6) Národný podnik, do ktorého sa začleňuje majetok znárodnený podľa § 4 ods. 3 a ods. 4 písm. b), ktorý náležal niekomu inému, než vlastníkovi znárodneného podniku, vstupuje do záväzkov vyplývajúcich z práv viaznúcich na tomto majetku, a to v rozsahu a za podmienok, ktoré upraví vláda nariadením, V tomto nariadení sa tiež urpaví prechod takých záväzkov, ak bude majetok sverený do správy orgánom v odbore pôsobnosti ministra stavebného priemyslu alebo podľa § 3 prevedený do právomoci iného ministra alebo sverený do správy komunálnym podnikom alebo prenechaný iným právnickým osobám.

(7) Pokiaľ z rozhodnutia, ktorým sa robí opatrenie o znárodnenom majetku, nevyplýva nič iné, neručí štát za záväzky znárodneného podniku, ani keď dôjde k úprave záväzkov podľa § 6.

**§ 6.**

(1) Ak je majetok znárodneného podniku ku dňu prevzatia predlžený, môže národný podnik požiadať súd, aby do výšky všeobecnej ceny aktív predlženého majetku podniku upravil ku dňu prevzatia uspokojenie záväzkov patriacich k tomuto majetku a určil ich sročnosť, prihliadajúc na hospodárskej možnosti národného podniku. To platí obdobne i o orgáne, o komunálnom podniku alebo inej právnickej osobe, ktorým bol majetok znárodneného podniku podľa § 3 sverený do správy alebo prenechaný.

(2) Veritelia sú povinní na vyzvanie súcu vyhláškou v úradnom liste v lehote súdom určenej prihlásiť svoje nároky na konanie o návrhu podľa odseku 1; ak neurobia tak, ich nároky proti národnému podniku zanikajú.

(3) Úprava podľa odseku 1 sa vykoná takto:

a) nedotknuté zostávajú záväzky vyplývajúce z nárokov veriteľov na vylúčenie vecí z prevzatého majetku, pokiaľ také nároky nezanikly znárodnením;

b) nedotknuté zostávajú aj záväzky, vyplývajúce z nárokov veriteľov, majúcich právo na oddelené uspokojenie z určitej veci, pokiaľ sú kryté hodnotou tejto veci;

c) ostatné záväzky, ktoré podľa poradia im prislúchajúceho nebudú úplne kryté rozdielom medzi všeobecnou cenou aktív znárodneného podniku a dnoty záväzkov, ktoré podľa ustanovení písm. a) a b) zostanú nedotknuté, uspokoja sa pomerne.

Za takéto záväzky sa pokladajú aj záväzky uvedené pod písm. b), pokiaľ nie sú kryté spôsobom tam uvedeným;

d) záväzky, na ktoré sa vzťahujú ustanovenia prísm. c), sa zaraďujú podľa poradia do piatich tried. Do prvej triedy náležia trovy konania, do druhej až piatej triedy náležia záväzky, ktoré sa v exekučnej likvidácii uspokojujú v poradí uvedenom v § 594 ods. 1 písm. a) až d) občianskeho súdneho poriadku. Záväzky tej istej triedy majú medzi sebou rovnaké poradie.

(4) Úprava záväzkov podľa tohto paragrafu pôsobí iba proti navrhovateľovi. Proti nemu nepôsobia záväzky, ktoré podľa poradia im náležiaceho nebudú uspokojené.

**§ 7.**

(1) Národný podnik, do ktorého bol majetok znárodneného podniku začlenený, poprípade i iný podnik, orgán alebo právnická osoba, ktorým bol majetok znárodneného podniku podľa § 3 sverený do spávy alebo prenechaný, môže odporovať právnym úkonom, ktoré vykonal vlastník znárodneného majetku po 27. októbri 1945 v úmysle poškodiť alebo sťažiť znárodnenie alebo zavlieť vo svoj alebo cudzí prospech majetkové hodnoty.

(2) Odporovať možno do piatich rokov odo dňa rozhodnutia, ktorým sa robí opatrenie o znárodnenom majetku. Inak platia primerane ustanovenia §§ 46 až 52 občianskeho zákonníka.

(3) Právne úkony o prevode podnikov, na ktoré by sa vzťahoval tento zákona alebo o prevode kapitálových účastí na spoločnostiach, podniky ktorých sa znárodňujú podľa tohto zákona, pokiaľ boly uzavreté v čase dvoch mesiacov predo dňom znárodnenia, sú platné len vtedy, ak ich schváli Ministerstvo stavebného priemyslu.

**Diel II**

**Náhrada**

**§ 8.**

Pokiaľ nie je ustanovené inak ani nejde o predlženie podľa § 6 ods. 1, prislúcha za znárodnený majetok podľa tohto zákona náhrada, o ktorej platia primerane ustanovenia §§ 7 až 11 dekrétu.

**§ 9.**

(1) Pri určení náhrady sa neprihliada na hodnotu

a) stavieb, prác a dodávok, vykonaných, rozostavaných a nedokončených, ktoré nie sú zahrnuté do jednotného hospodárskeho plánu, platného v deň znárodnenia, pokiaľ pri nich boly porušené platn predpisy,

b) surovín, výrobných hmôt, polotovarov a tovarov, získaných v rozpore s predpismi o obhospodarovaní a prídele surovín, hmôt a výrobkov, platnými v deň znárodnenia,

c) pohľadávok za stavby, práce a hmoty, polotovary a výrobky, urobené alebo dodané v rozpore s predpismi uvedenými v písm. b)

d) nevyťaženého nerastného bohatstva,

e) majetku určeného pre sociálne, vzdelávacie, telovýchovné a podobné účely.

(2) Náhrada sa neposkytuje osobám, ktoré boly alebo budú odsúdené pre taký trestný čin alebo potrestané pre taký priestupok, ktorými prejavily nepriateľský postoj k ľudovodemokratickému poriadku republiky alebo k jej socialistickej výstavbe.

**Diel III.**

**Československé stavebné závody, národný podnik, a ich organizácia.**

**§ 10.**

(1) Českolovenské stavebné závody, národný podnik, so sídlom v Prahe, zriadené pre jednotné vedenie a podnikateľské obstarávanie prác, výknov a dodávok potrebných na uskutočňovanie stavieb každého druhu, sú samostatnou právnickou osobou, spravovanou riaditeľom. Činnosť tohto národného podniku na Slovensku obstaráva jeho oblastná správy v Bratislave.

(2) Do podnikovej činnosti Československých stavebných závodov, národného podniku, patrí najmä:

a) konať práce každého druhu, ktoré sú potrebné na uskutočnenie a dokončenie akýchkoľvek stavieb, a ďalej všetky práce, výkony a dodávky k tejto činnosti patriace,

b) obstarávať kvalifikovanými odborníkmi plány, rozpočty a kalkulácie pre všetky druhy stavebných prác,

c) vyrábať montované a polomontované stavby, stavebné konštrukcie, stavebné dielce a tvárnice,

d) spolupracovať s odbornej stránky so stavebnými podnikmi komunýlnymi a ľudových družstiev,

e) nadobúdať, prenajímať, opravovať a scudzovať stavebné stroje,

f) starať sa o výskumníctvo a skúšobníctvo v stavebníctve a vykonávať ich.

(3) Ustanovenia § 4, § 5 ods. 2, §§ 6 až 20, §§ 22 až 32,§ 38, § 40, § 42 ods. 2 až 4, §§ 43 až 48,§ 53, §§ 55 a 56 zákona č. 103/1950 Sb., o národných podnikoch priemyslových, platia primerane i pre Československé stavebné závody, národný podnik, s tým, že Československé stavebné závody, národný podnik, podliehajú priamo ministrovi stavebného priemyslu a že riaditeľa a jeho zástupcu vymenáva a odvoláva minister stavebného priemyslu.

(4) Minister stavebného priemyslu môže poveriť riaditeľa Československých stavebných závodov, národného podniku, výkonom úloh generálneho riaditeľa voči iným nároným podnikom v odbore svojej pôsobnosti. V tomto prípade platia o obstarávaní týchto úloh primerane ustanovenia §§ 33 až 37 zákona č. 103/1950 Sb., a pôsobnosť generálneho riaditeľstva obstarávajú Československé stavebné závody, národný podnik.

### § 11.

(Zrušený ustanovením čl. 1 č.19 zákona č. 58/1951 Sb.).

### § 12.

Rozsah majetku, ktorý štát nadobudol konfiškáciou a ktorý je sverovaný do správy národnému podniku v odbore Ministerstva stavebného priemyslu, určí toto ministerstvo po dohode s Ministerstvom financií.

### §§ 13 až 18.

(Zrušené ustanovením čl. I. č. 21 zákona č. 58/1951 Sb.).

## Diel IV.
## Záverečné ustanovenia.

### § 19.

Dokiaľ nebola majetková podstata, znárodnená podľa tohto zákona, prevzatá národným podnikom, platia o dočasnej správe predpisy § 37 dekrétu s tou odchýlkou, že minister stavebného priemyslu môže po dohode s ministrom financií poveriť dočasnou správou znárodnených podnikov splnomocnencov jemu zodpovedných a určiť rozsah ich splnomocnenia.

**§ 20.**

Oprávnenie na uskutočnenie stavieb akéhokoľvek durhu môže kompetentný úrad udeliť len so súhlasom Ministerstva stavebného priemyslu. Súhlas je potrebný aj pri zakladaní nových podnikov týchto odvetví podľa oprávnení už skôr udelených.

**§ 21.**

Právne úkony a úradné úkony, potrebné na vykonávanie tohto zákona, sú oslobodené od poplatkov a dávok. Toto oslobodenie neplatí pre obchodnú činnosť znárodneného podniku, ani pre opatrenia urobené likvidátorom pri likvidácii právnickej osoby alebo spoločnosti.

**§ 22.**

Výťažky (dôchodky) dosiahnuté zo znárodneného podniku až do dňa prevzatia sú súčasťou základu pre vyrubenie dane dôchodkovej, všeobecnej i zvláštnej dane zárobkovej a dane rentovej posledného vlastníka znárodneného podniku pred jeho znárodnením.

**§§ 23 až 27.**

(Zrušené týmito ustanoveniami: § 311 trestného zákona č. 86/1950 Sb., § 324 zákona č. 87/1950 Sb., o trestnom konaní súdnom, § 149/ trestného zákona správneho č. 88/1950 Sb. a § 93 zákona č. 89/1950 Sb., o trestnom konaní správnom.)

Poznámka:

Z ustanovenia § 28 zákona č. 121/1948 Sb. a z ustanovení čl. V zákona č. 58/1951 Sb. vyplývajú tieto začiatočné dni účinnosti jednotlivých ustanovení terajšieho znenia zákona:

a) dňom 1. januára 1948 nadobudly účinnosť ustanovenia § 1 ods.1,3,4 a 5, § 2, § 4 ods. 4, § 5, § 6 ods. 1 a 2., ods. 3 písm. a) až c) a ods. 4,§§ 7 až 9, § 10 ods. 2, § 19 a § 22,

b) dňom 1. januára 1951 (t. j. dňom začiatku účinnosti občianskeho súdneho poriadku) nadobudlo účinnosť ustanovenie § 6 ods. 3 písm. d),

c) dňom 28. kúla 1951 nadobudly účinnosť ustanovenia § 1 ods. 2,6 a 7, § 3, § 4 ods.8, § 10 ods. 1,3 a 4, § 12, § 20 a § 21.

Ustanovenia zákona, ktorých terajšie znenie vyplýva zo zákona č. 58/1951 Sb., vykoná minister stavebného priemyslu po dohode so zúčastnenými členmi vlády.

Vydavateľ Zbierky zákonov Slovenskej republiky a prevádzkovateľ právneho a informačného portálu Slov-Lex dostupného na webovom sídle www.slov-lex.sk je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, 813 11 Bratislava, tel.: 02 571 01 000, e-mail: helpdesk@slov-lex.sk.